

Et Fremtidsscenarie

Forord til *Henry George: Arbejdets Kår*, 11'te Udgave, 2025*

Dines Bjørner

Fredsvej 11, DK-2840 Holte, Danmark

E-Mail: bjorner@gmail.com, URL: www.imm.dtu.dk/~db

January 5, 2025

I denne bog argumenterer Henry George (1839–1897), på mesterlig vis, at Jorden, den vi går på, den vores hus ligger på, den vores arbejdsplads ligger på, tilhører os alle. Derfor bør jorden “ejes” af samfundet, og ikke af enkelte borgere m.fl. Istedet bør de som besidder jorden, dvs. bruger den, bor på den, mv., betale det der så hedder ‘fuld grundskyld’ for retten til at bruge jorden. Ja, men så er vi enige om dette! Hvad betyder det så at jorden nu ejes af samfundet og at vi betaler fuld grundskyld? I over eet hundrede år har man i Danmark plæderet herfor. Men det synes som om få har fremstillet en hverdag, altså ud i fremtiden, hvor fuld grundskyld er indført. Jeg skal her forsøge elementer af en sådan fremstilling.

• • •

Vi er et stykke ude i fremtiden¹. Lad os sige i 2060'erne. ‘Fuld Grundskyld’² har været indført i nogle årtier. Der sondres mellem *Den Private Ejendomsret* og *Den Private Besiddelsesret*.

Den Private Ejendomsret³ består i at Du kan eje, ukrænkeligt, alt hvad der er skabt ved menneskelig flid (gennem brug, f.eks., af maskiner). Enten ved at man selv har skabt det, eller ladet det skabe, f.eks., ved at betale for de materialer og det arbejde ved hvis hjælp det derved skabte blev til. Ingen kan tage dette fra Dig. Du kan købe det, eje eller arve, og sælge det.

Den Private Besiddelsesret omfatter alene jorden. Den er skabt, kan vi mene, før, og for, mennesket. Der er kun den jord der er – bortset fra landevindinger og -tab (det sidste ved oversvømmelser o.lign.). Samfundet “ejer” jorden. Du kan besidde den ved at indgå en kontrakt, en form for lån, med samfundet. Kontrakten foreskriver hvad Du skal betale årligt til samfundet for besiddelseretten: de fulde grundskyld.

*3die udkast. Sendes, 29.12.2024, til Erik Ravn og Per Møller Andersen for kommentarer. DB blev 28.11.2024 bedt om at skrive et forord/efterskrift af Erik Ravn og Per Møller Andersen, Henry George Biblioteket <https://bibliotek1.dk/> [Socialøkonomisk Forskningsbibliotek], planlægger at udgive en 11'te udgave af *Arbejdets Kår*. 1ste udkast udkast 14.12.2024.

¹Dette efterskrift er skrevet i December 2024

²Der henvises til: *Betænkning vedrørende Fuld Grundskyld*. Afgivet den 13 Oktober 1954 af den af Finansministeren nedsatte kommission til undersøgelse af spørgsmå i forbindelse med gennemførelse af Fuld Grundskyld. Betænkning Nr. 110. 1954. 306 sider. Når der her, i dette efterskrift, henvises til ‘Fuld Grundskyld’, så er det **ikke** den ‘fulde grundskyld’ der behandles i Betænkning Nr. 110.

³Begrebet ‘ejendom’ har to, beslægtede, betydninger: (1) Ejendom er et bestemt stykke afgrænset jord eller nærmere betegnet grund. (2) Noget man er ejer af og derfor har fuld råderet over [Den Danske Ordbog, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ejendom>].

Jorden “Ejer” Vi Alle: Jorden har en pris. Den er normalt højere i by end på landet. Jo flere mennesker, jo højere pris. Du skal ikke betale for – Du kan ikke købe – jorden. Den “ejer” vi alle – samfundet. Istedet kan Du leje jorden. Gennem at leje jorden få Du den private besiddelsesret. Vi kalder lejen af jorden for ‘grundskyld’, Vi siger at vi har ‘fuld grundskyld’ når samfundet ejer – og vi – lejer jorden.

At Besidde en Ejendom: Du er ung, I er yngre. Stifter familie. Vil gerne have et sted at bo. En lejlighed eller et hus i et villakvarter. Ældre folk dør eller folk i almindelighed flytter fra et til et andet sted at bo. Deres bosted bliver “sat til salgs”. Og sælges således ved at Du, I, overtager det. At overtage betyder således to ting: eet: at Du/I overtager betaling af jorden, grundskylden, og to: at Du/I betaler for de menneskabte værdier der er “på” jorden: bostedet minus jordens værdi, den evt. anlagte have, m.v. Det er således nødvendigt at sondre mellem en ejendoms’, den Gud-skabte jordværdi, argumenterer Henry George, og denne ejendoms’ yderligere, de menneskabte, værdier. En ejendoms “yderligere” værdi[er] falder, som regel, som tiden går. Vedligehold, udbygning og forbedringer, øger, som regel, en ejendoms’ værdi. Men dens jordværdi ændres ikke af den årsag. Jordværdien ændres alene genen befolknings-tilvækst er –fomindskelse, og gennem offentlige forbedringer eller forringelser: veje, broer, skoler, hospitaler, parker, kanaler, kystbeskyttelser, mmm.

Besiddelses-kontrakt: Jordrenten, dvs., grundskylden/jordværdiskatten, kan således stige eller falde. Den private ejendomsretsbesidder kan “beskytte” sig mod uforudsete jordrentestigninger ved at udlejer, samfundet, tilbyder en fast jordrente for en bestemt periode. For eksempel 39, eller 49, eller ..., 99 år! Vi ser varianter heraf i England og Singapore. I England ved at private jordejendomsbesidder tilbyder udlejer på såkaldte *leaseholds*-betingelser en ejendom: jord plus hvad der måtte være af menneskeskabte værdier på denne jord. I Singapore, hvor det er staten Singapore der ejer (stort set al) jorden, tilsvarende.

• • •

Om en sådan jordværdiskat er tilstrækkelig i sig selv, eller om man også behøver en indkomstskat, er for mig at se et åbent spørgsmål. Det er rigtigt, som Henry George siger, at en indkomstskat er et indgreb i ejendomsretten. Men det ser jeg ikke i sig selv som et problem. For i et (demokratisk) samfund skylder vi også samfundet noget af det overskud, som vi kan tjene, som en simpel modydelse for de institutioner – skole, politi, ... – som vi i fællesskab skal opbygge for at kunne få et værdigt liv. Som en god demokratisk borger er man ikke kun forpligtet til at være med til at opretholde samfundet med sin politiske deltagelse i den demokratiske beslutningsproces, men også med sin mulige økonomiske understøttelse (relativt til sin indkomst) [E-mail-udveksling fra Kai Sørlander].

